

Sorbus aria 'Gigantea' E – jättevitoxel 'Gigantea' E

Storvuxen vitoxel med oval krona och stora grågröna blad

KORT VÄXTBESKRIVNING

- Växtnamn: Sorbus aria 'Gigantea' E – jättevitoxel 'Gigantea' E
Härdighet: Zon 1-4
Växtsätt: Ett mycket starkväxande träd med bred konisk krona. Höjd 15-20 m.
Blomning: Vitgula blommor
Frukt: Påfallande stora mörkröda frukter. Sparsam blomning och fruktsättning, speciellt i ungdomen.
Blad: Stora grågröna blad, först lätt håriga men blir sedan helt kala. Höstfärger i gult och läderbrunt.
Växtplats: Sol-halvskugga. Bäst utveckling på näringsrik, väl-dränerad jord.
Användning: Värdefullt träd för gatu- och torgmiljöer samt i parker
Övrigt: Vindtålig. Välväxande. Något smalare krona än S. a. Lutescens.
E-merit: Frisk. Utökar gatuträdssortimentet.
Ursprung: Utvecklad av P. Lombarts, Nederländerna.
Klonurval inom Projekt P80, SLU, Alnarp.

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Bakgrund/ursprung

Sort av vitoxel som utvecklats av plantskolemannen Pierre Lombarts i Zundert i Holland. Sorten är möjligen en vidareutveckling av Sorbus aria 'Majestica'. Förökningsmaterial av sorten har ställts till projekt P 80:s förfogande av Karl-Evert Flinck i Bjuv som troligen var den förste som odlade jättevitoxel i Sverige.

Beskrivning

Jättevitoxeln är ganska starkvuxen och når under svenska förhållanden 15 meter i höjd eller mer. Kronformen är i ungdomen smalt pyramidformig för att sedan bli allt mer oval och nå 5-7 meter i bredd. Kronbyggnaden är i början gles men blir så småningom allt tätare med flera uppåtgående huvudgrenar.

Bladen är hos ca 10-åriga träd 12-17 cm långa och 6-10 cm breda. De är först lätt håriga men blir sedan helt kala. De är grågröna och får på hösten färger i gult och läderbrunt.

Jättevitoxeln har, särskilt i ungdomen, sparsam blomning och fruktsättning. Frukten är påfallande stor, ca 2 cm lång, mörkt röd med tydliga lenticeller.

Jättevitoxeln har provodlats under perioden 1984-1990 på Alnarp, Ultuna och Röbbäcksdalen. Erhållna testresultat motsvarar härdighet i zon 1-4 och på mycket gynnsamma ståndorter i zon 5.

Växtplats

Sorbus aria växer vild över större delen av Europa men saknas i Skandinavien. Den återfinns i naturen ofta på kalkberggrund. I odling trivs vitoxlarna bäst på näringsrik, väl-dränerad jord men utvecklas tillfredställande även på lättare jordar.

Användning.

Jättevitoxeln är ett värdefullt träd för gatu- och torgmiljö samt i parker där den med sin ljusa bladgrönka kontrasterar väl mot andra träd.

Förökning

Jättevitoxeln förökas genom ympning eller okulering på *Sorbus intermedia* (*). Den får under inga omständigheter förädlas på grundstammar av rönn, kvitten eller hagtorn. Ett sådant förfarande ger träd med mycket dålig rotstabilitet och rothärdighet.

*) Enligt reglerna för *E-plantsproduktion* får *S. aria* 'Gigantea' E även förädlas på *S. austriaca*. *S. mougeotii* som tidigare rekommenderats ger en alltför svag grundstam.
Tillägg av G. Holm.

Övrigt

Jättevitoxeln kan i sortimentet närmast jämföras med *Sorbus aria* 'Lutescens' men har större blad, växer snabbare och får en något smalare, oval krona. Sorten 'Lutescens' har mer silvriga blad under bladsprickningen

Växtbeskrivning/källa

Rune Bengtsson

Publicerad i serien Stad&Land, nr 108/1992. Nya träd och buskar. Movium/SLU.

